

KV-1509

Seat No. _____

M. A. (Sem. II) Examination

April/May - 2013

Sanskrit : Paper - 201

(Core Course)

महाकविभासविरचितम् - (१) उरुभङ्गम् (२) कर्णभारम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ (अ) नीचेनाभांथी कोर्धं पशु यार श्लोकोनो अनुवाद करो : ७

- (१) कविवरकरयूपो बाणविन्यस्तदर्भो
हतगजचयनोच्चो वैरवह्निप्रदीप्तः।
ध्वजविततवितानः सिंहनादोच्चमन्त्र
पतितपशुमनुष्यः संस्थितो युद्ध यज्ञः॥
- (२) शीर्षोत्कम्पनवल्गामानमुकुटः क्रोधाग्निकाक्षाननः
स्थानाक्रामणवामनीकृततनुः प्रत्यग्रहस्तोच्छ्रयः।
यस्यैषा रिपुशोणितार्द्रकलिला भात्यग्रहस्ते गदा
कैलासस्य गिरेरिवाग्ररचिता सोल्का महेन्द्राशनिः॥
- (३) त्वत्पादयोर्निपतितं पतितस्य भूमा-
वेतच्छिरः प्रथममघ विमुञ्च रोषम्।
जीवन्तु ते कुरुकुलस्य निवापमेघा
वैरं च विग्रहकथाश्च वयं च नष्टाः॥
- (४) भिन्ना मे भ्रुकुटी गदानिपतितैर्व्यायुद्धकालोत्थितै-
र्वक्षस्युत्पतितैः प्रहाररुधिरैर्हारावकाशो हतः।
पश्येमौ व्रणकाञ्चनाङ्गदघरौ पर्याप्तशोभौ भुजौ
भर्ता ते न पराङ्मुखो युधि हतः किं क्षत्रिये रोदिषि॥

(ब) नीचेनाभांथी कोर्ष पशु यार श्लोकोनो अनुवाद करो :

७

(१) करितुरगरथस्थैः पार्थकैतोः पुरस्तात्
मुदितनृपतिसिंहैः सिंहनादः कृतोऽद्य।
त्वरितमरिनिनादैर्दुस्सहालोकवीरः
समरमधिगतार्थः प्रस्थितो नागकेतुः॥

(२) विद्युल्लताकपिलतुङ्गजटाकलाप-
मुद्यत्प्रभावलयिनं परशुं दधानम्।
क्षत्रान्तकं मुनिवरं भृगुवंशकेतुं
गत्वा प्रणम्य निकटे निभृतः स्थितोऽस्मि॥

(३) रवितुरगसमानं साधनं राजलक्ष्म्याः
सकलनृपतिमान्यं मान्यकाम्बोजजातम्।
सुगुणमनिलवेगं युद्धदृष्टापदानं
सपदि बहुसहस्रं वाजिनां ते ददामि॥

(४) शिक्षा क्षयं गच्छति कालपर्ययात्
सुबद्धमूला निपतन्ति पादपाः।
जलं जलस्थानगतं च शुष्यति
हुतं च दत्तं च तथैव तिष्ठति॥

२ (अ) नीचेनाभांथी कोर्ष पशु बे असंदर्भ सभजवो :

७

(१) अहो ईदृश्यामप्यवस्थायामविमुक्तशोभा विराजन्ते क्षत्रियाः।

(२) अये एवंगतोऽप्यनुगच्छति मां तपस्वी दुर्योधनः।

(३) हन्त भोः। अद्यास्म्यहमन्धो योऽहमन्वेष्टव्ये काले पुत्रं न
पश्यामि।

(४) मानशरीरा राजानः। मानार्थमेव मया विग्रहो गृहीतः।

(ब) नीचेनाभांथी कोर्ष पशु बे असंदर्भ सभजवो :

७

(१) अस्ति खलु भगवतः क्षत्रियवंश्यैः पूर्ववैरम्।

(२) दृढं प्रीतोऽस्मि भगवन्।

(३) परीक्षामहे तावदस्त्रस्यवृत्तान्तम्।

(४) शक्रः खलु मया वञ्चितः।

- ૩ (અ) ઊરુમજ્જમ્ ના કથાનકનું મૂળ જણાવી ભાસે કરેલા પરિવર્તનો જણાવો. ૧૦

અથવા

- (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

- (૧) યુદ્ધભૂમિનું વર્ણન
- (૨) બલદેવ - દુર્યોધનનો સંવાદ
- (૩) દુર્જયનું પાત્ર
- (૪) ભાસની શૈલી

- (બ) કર્ણભારનું એકાંકીરૂપક તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૦

અથવા

- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

- (૧) કર્ણનો અવસાદ
- (૨) કવચ-કુંડળના દાનનો પ્રસંગ
- (૩) ઈન્દ્રનું પાત્ર
- (૪) કર્ણભારમ્ - શીર્ષક

- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે છ પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : ૧૨

- (૧) સમરભૂમિની સરખામણી કઈ કઈ વસ્તુઓ સાથે કરવામાં આવી છે ?
- (૨) ભાસના મતે ક્ષત્રિયોનું યુદ્ધ અને બ્રાહ્મણોની યજ્ઞક્રિયા શા માટે સરખી લાગે છે ?
- (૩) દુર્યોધન સ્વભાવે કેવી લાગે છે ?
- (૪) ઊરુમજ્જમ્ ના મંગલ શ્લોકમાં કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે ? અને તેમાં કયા પાત્રોના નામ દર્શાવવામાં આવ્યા છે ?
- (૫) કર્ણને કઈ બે બાબતોનું દુઃખ છે ?
- (૬) પરશુરામ કર્ણને શા માટે શાપ આપે છે ?
- (૭) ભરત વાક્ય એટલે શું ?
- (૮) ઈન્દ્ર કર્ણને કવચ-કુંડળના બદલામાં શા માટે વિમલા શક્તિ આપે છે ?

૫ નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધીને લખો :

૧૦

- (૧) ભાસને કોના મિત્ર તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ?
(A) કાલિદાસમિત્ર (B) જલણમિત્ર
(C) શૂદ્રકમિત્ર (D) ઉદયનમિત્ર
- (૨) અશ્વત્થામા કોનો પુત્ર છે ?
(A) વિદૂર (B) દ્રોણાચાર્ય
(C) કૃપાચાર્ય (D) ભીષ્મપિતામહ
- (૩) માલવી અને પૌરવી કોની રાણીઓ છે ?
(A) ભીમ (B) દુઃશાસન
(C) દુર્યોધન (D) કર્ણ
- (૪) મહાભારતમાં કયો રસ છે ?
(A) કરુણ (B) વીર
(C) બિત્તમ્સ (D) શાંત
- (૫) દુર્યોધનના ગદાગુરુ કોણ છે ?
(A) શ્રીકૃષ્ણ (B) બલરામ
(C) ધૃતરાષ્ટ્ર (D) અશ્વત્થામા
- (૬) કર્ણભારમ્ના મંગલાચરણમાં કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે ?
(A) શિવ (B) વરુણ
(C) વિષ્ણુ (D) ઈન્દ્ર
- (૭) પરશુરામ કોના પુત્ર હતા ?
(A) કણ્વ (B) જમદગ્નિ
(C) વસિષ્ઠ (D) વિશ્વામિત્ર
- (૮) ઈન્દ્ર બ્રાહ્મણના વેશમાં આવીને કર્ણ સમક્ષ કઈ ભાષામાં વાત કરે છે ?
(A) માગધી (B) સંસ્કૃત
(C) પ્રાકૃત (D) મલયાલમ
- (૯) કર્ણભાર રૂપકમાં કેટલા અંક છે ?
(A) ૫ (B) ૧
(C) ૭ (D) ૧૦
- (૧૦) કર્ણનો ઉછેર કોણે કર્યો હતો ?
(A) રાધા (B) કુન્તી
(C) માદ્રી (D) ગાંધારી